

ישעיה ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עטר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א

להצלחת דן בן חנה וזוג' עככ"ב - לכריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכיר

גליון מס' 402

ערש"ק פרשת "בשלח", ט' בשבט תשע"ד

לברוז מן הנסיון

למה באנו לעולם?

פרשתינו פותחת במילים "ויהי בשלח פרעה את העם", וחז"ל דרשו על כך במכילתא: וכן הוא אומר "וישלחם יצחק". ולמה פתח הכתוב בלשון זה, הפה שאמר "וגם את ישראל לא אשלח", הוא שאמר "אנוכי אשלח אתכם ואת טפכם", ומה שכר נטלו על כך "לא תתעב מצרי". הפה שאמר "לא ידעתי את את ה'", הוא שאמר: "אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים", מה שכר נטלו על כך "ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים ומצבה אל גדולה לה'". הפה שאמר: "מי ה' שאשמע בקולו", הוא הפה שאמר: "ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים", על כן נתן להם מקום קבורה, שנאמר: "נטית ימינך תבלעמו ארץ!". והגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל עמד ותמה כיצד יתכן שפרעה הרשע שהתעלל בישראל ושעבדם בפרך גשמי ורוחני כאחד ולא זאת בלבד אלא גזר על בניהם מיתה משונה והיה שוחט תינוקות לרחוץ בדמם, ועוד שלא שהה לאזהרת ה' יתברך והקשה עורפו פעם אחר פעם ועוד כהנה וכהנה רבות, קצרה היריעה מהשתרע, ולבסוף כאשר בלית ברירה רואה כי כלתה אליו הרעה ואין מלך בלי עם, קם בחצות הלילה ומשלח את ישראל מארצו לטובתו ולתועלתו, והמדרש עומד על שילוחו-ליוויו, והתורה הקדושה חוקקת לנצח את פעולתו זאת "ויהי בשלח פרעה את העם", כאילו מדעתו ומרצונו עשה כן. ועוד אחרת, המדרש מפתיענו ומגלה אוזנינו שקיבל שכר עבור זה: "לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו", ואף הותרו לבוא דור שלישי והילך בקהל ישראל כתוצאה מכך! ואילמלא היה הולך פרעה ללוותם, היו נחתמים בחותמת ברזל כעמון ומואב שנאסרו לבוא בקהל ה' עד עולם! ואם כן צריך להבין איזו טובה עשה פרעה במעשה זה שהרויח כל כך לדורי דורות שיוכלו לזכות ולהיכנס תחת כנפי השכינה ולדבוק בעמם הנבחר? אלא מפרש המשגיח זצ"ל, כי כל עיקרו של האדם הוא כפיית היצר הרע והם המידות המושחתות - הקנאה, התאוה והכבוד - שמוציאין את האדם מן העולם, ואם הולך הוא אחר תאוות ליבו, חיינו אינם חיים! וכנגד כאשר אוחו בטוב ושובר מידותיו, זוכה האדם לעולם הבא, וגם בעולם הזה לאורך ימים ושנים. וכתב בספר "אבן שלמה" שעיקר חיות האדם הוא בשבירת המידות ואם לאו למה לו חיים!!! ומעתה נבין היטב את דברי המדרש, שהן אמת אותו פרעה הרשע שהרבה פשע והגדיל אשמה, והכביד ליבו וכהנה רבות, אולם כשהגיע מכת בכורות והוא השונא הגדול ראה במפלתו, היה לו לפי טיבעו הקשה ומידותיו המושחתות לומר לנפשו די לי ששונאי ניצחוני יוצאים ביד רמה ורואים שיברי, אגרש אותם וילכו להם... אבל להיכנס בפניהם, ללוותם ולתת להם כבוד, חס וחלילה וחס ושולם לא יקום ולא יהיה! אולם פרעה לא רק עשה אלא חס את יצרו, שבר מידת שינאתו, והלך ללוותם. והתורה מחשיבה מעשה זה שכן שבירת המידות יש כאן וזהו עיקר האדם בעולמו וממילא שכרו איתו, ופעולתו לפניו לא נעלמה מעיניו של הבורא יתברך, וזכה לו ולעמו לדורות עולם "ובנים אשרי יולדו להם דור שלישי יבוא להם בקהל ה'!" מכאן מודעה רבה לאורייתא עד כמה עינו של ה' יתברך פתוחה על כל פעולה ופעולה ואין נעלם דבר מלפניו יתברך, וגם אם ניסה האדם פעם ושנים ונכשל בדבר מסויים אך ממשיך הוא ונלחם, ידע נאמנה שעל כל מאמץ והשקעה, טירחה ולחמימה יזכה לו ולזרעו אחריו בשכר נפלא איום ונורא בזה ובבא!

אחד מגדולי ישראל בדורות הקודמים היה הגאון הגדול רבי מורדכי יפה זיע"א בעל הלבושים. מסופר שבהיותו נער עמד בנסיון אדיר. אותו גאון היה יפה תואר ויפה מראה עד למאוד. גייה אחת בעלת משה, שם וכבוד חשקה בו ורצתה לעשות עימו דבר עבירה. באותו זמן הוא היה עובד כנער שליח וזאת הזמינתו לביתה לדבר שלחות. כשנכנס נעלה את ביתה במנעול ובריה והתכוננה לבצע את זממה. אותו נער לא היסס אף לרגע ובראותו שדלתות וחלונות הבית מוגפים, פנה לבית הכסא שהיה בעבר לא יותר מאשר בור גדול באדמה וצלל לעבר הזוהמה. דקות ארוכות שנידמו כנצח נבר הנער בכל הליכולך עד שהגיע לקצה השני של הבור. משם ברח כל עוד נפשו בו. מסתבר שלמד את אותה הנהגה מיוסף הצדיק שהשאיר את ביגדו אצל אשת פוטיפר, והכל כדי לא להיות עוד רגע בנסיון, כדי שלא להמצא זמן מועט במקום סכנה - סכנה רוחנית. והקב"ה ישתבח שמו לעד, לא מקפח שכר בריה. יוסף הצדיק זכה לכל הגדולה והתפארת, זכה שים סוף נבקע וראה את ארונו. רבי מורדכי יפה זצ"ל, זכה שאין בית מדרש בעולם שאין את ספריו והשם הפיץ מעיינותיו חוצה בכל קצווי תבל. מאותם צדיקים צריכים אנו ללמוד לא לסמוך על חוסן הנפשי והרוחני שלנו. יצר הרע גדול וחזק ובכוחו להרדי את האדם מטה מטה. צריכים אנו לברוח מהנסיון ולא להמצא בקירבת סכנה. מוסר נפלא זה גם נלמד מפרשתנו. כאשר עם ישראל יצא ממצרים כתוב: "ולא נחם אלוקים דרך ארץ פלישתים כי קרוב הוא כי אמר אלוקים פן ינחם פעם בראותם מלחמה ושבנו מצרימה". לא רצה ה' יתברך להוליך את עם ישראל במקום נסיון, במקום שיכולים לרדת ממדרגתם, על אף שהיו יוצאי מצרים בעלי אמונה גדולה שראו במשך שנה תמימה ניסים גלויים בעין, כי עם אש לא משחקים! נסיון הוא כאש ממש שצריך להתרחק ממנו שלא ישחית. נוהר ונשמר מכל רע, וה' יתברך יהיה בעזרנו.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
18:08	17:35	16:32	ת"א
18:12	17:34	16:18	י-ם
18:08	17:33	16:21	חיפה
18:12	17:37	16:36	כ"ש

הפסרת השבוע: "ותשר דבורה"

מטעמים לשבת

"דבר אל בני ישראל וישבו ויזנו לפני פי הזוירות" (יד,ב)

הצדיק רבי אברהם יהושע השל מאפטא, בעל "אוהב ישראל" זצ"ל, היה אומר: דברי התורה מתפרשים, כידוע, על פי "פרד"ס: פשט, רמז, דרש, סוד. מן הראוי איפוא, שנלמד מדברי הכתוב שלפנינו - בדרך הרמז - מידה טובה אחת, שראוי לו לאדם לדבוק בה כל הימים: "וישובו ויחזו לפני פי החירות" - לפני שהאדם נותן חירות לפיו להשמיע דברו, ישוב ויחנה, יתיישב בדעתו וישקול היטב כל דיבור ודיבור העתיד לצאת מפיו. וכבר אמר החכם מכל אדם: "שומר פיו ולשונו - שומר מצרות נפשו" (משלי כא,ג).

(פרפראות לתורה)

"ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים" (יד,כט)

אמר הרבי רבי אלימלך מליז'נסק זצ"ל: בני אדם מתפעלים רק כאשר הם רואים ניסים גלויים. אין הם מבינים, כי הטבע עצמו אינו אלא נס אחד גדול, שיש לראות בו תדיר את גדלות הבורא ולהתפעל ממנו. רק לכשרואים נס גלוי מתחילים להאמין, כי גם בחיים הטבעיים

"וזמושיים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקוז משה את עצמות יוסף עיבמו" (יג,זו-זי)

"חכם לב יקח מצוות" - זה משה, שבשעה שכל עם ישראל עסקו בביזה, עסק הוא בעצמות יוסף (ילקוט). בספרים הקדושים הקשו, שלכאורה יאה יותר לקרוא לזה חסידות, צדקות וכדומה, ולמה זה נקרא חוכמה? ויש לומר, שסוחר שהוא חכם וממולח, כאשר מציעים לו סחורה לקנות, אינו מתפעל מהחיצוניות והמיופי המסנוור, אלא מתעמק במחשבתו היטב וצופה לעתיד, אם יוכל למכור את הסחורה במחיר הגבוה ביותר, ואז לאחר כל החשבונות, מסיק את המסקנה אם לקנות את הסחורה. וכן היה משה רבינו סוחר גדול בענייני מצוות, דהיינו שלא הסתנוור מביות מצרים, אלא היה חכם וידע שהסחורה הטובה והכדאית היא אך ורק התורה ומצוותיה, כין שהאדם מקבל עליה שכו רב מאוד מאוד, ולכן נאמר עליו: "חכם לב יקח מצוות..."

(תורת הפרשה)

הפשטים קיימת השגחה עליונה ומתרחשים נסים מופלאים, אף כי הכל רגילים להם ואין משגיחים בהם. זהו שאמר תורה: "ובני ישראל" - כיון שראו נס גלוי כזה, שהלכו בים כעל היבשה, באו לכלל ההכרה, כי "הלכו ביבשה בתוך הים" - שאפילו כשהולכים על היבשה המוצקה, הרי זה נס נפלא, כאילו היו הולכים על הים...

(מעניה של תורה)

"הנני מומטיך לכם לזום... למען אנסנו הילך בתורתך" (טו,ד)

כתב רבינו ה"אביר יעקב" אבוחצירא זצ"ל: לא יחשוב בדעתו לומר שכשיהיה לו ממון ויהיה מזוננו מצוי בידו אז יהיה ליבו פנוי לעסוק בתורה, שעל זה אמר התנא "אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה". אלא ישים מבטחו בהשם, ויאמר: הכל בידו יתברך, ומה שראוי לי יבוא לי, והעיקר היא עבודת השם! ואם לא יתהלך בדרך זו, אי אפשר לו לעסוק בתורה! וזהו שנאמר: "הנני ממטיר לכם לחם מן השמים", צריך שתדעו שהפרנסה בידך, אם ידעו זאת, יעסקו בתורה: "למען אנסנו הילך בתורתך" אמ לא.

(מעין השבוע)

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

מאמין במי שאמר והיה העולם! כשהיה הגאון רבי רפאל עבו זצ"ל אברך כבן שלושים, התבקש לצאת למרוקו כדי לפעול לחיזוק הדת והחינוך היהודי. בעידודם ובתמיכתם של רבני הקהילות עבר מישוב לישוב, הקים תלמודי תורה ושיכנע את ההורים לשלוח לשם את ילדיהם, לכל ייסחפו ברוחות הזמן ויתרחקו מיהדותם. ראשית פעילותו ברבאט, שם כינס את נכבדי הקהילה וראשיה כדי להסביר מטרת בואו ולבקש עזרתם. ברגש עז דיבר, אך באמצע נאוומו ניגש אליו פרנס הקהילה, מר משה יפרח, והתנצל שחייב הוא לעזוב עתה: בנו חולה ובידו התרופות שחייב הוא ליטול. מפני כבודו של האורח הנעלה התעכב עד כה, ועתה עליו ללכת. אמר לו הרב: "נוכחות כבודו נחוצה כאן מאוד עבור קבלת ההחלטות שיסייעונו בהמשך דרכי. לפיכך אבקשהו להישאר, ובזכות זו ישלח ה' לבנו רפואה שלמה במהרה". התחבט הפרנס, ואמונת החכמים גברה. החליט להשאר ולהשפיע ככל יכולתו. לא עברה שעה ארוכה, ולחדר נכנס הרוקח בבהלה: "מר יפרח כאן?!", שאל. כשראהו חקר: "היכן התרופות שנתתי לך?". "עודן בידך", ענה מר יפרח, "אני מתנצל שטרם נתתין לילד, הרב לא הניחני ללכת הביתה!". "הרב הציל את חיי הילד", ענה הרוקח. "בטעות נתתי לך תרופה שגויה. אם הילד היה נוטל אותה, היה מת!". אין לתאר את השפעת המעמד, ובו במקום החליטו הכל פה אחד לתמוך בשליחותו של הרב בכל היכולת כדי שתוכתר בהצלחה!

(מעין השבוע)

מעשה בשתי חברות שנישאו באותו פרק זמן לשני בני ישיבה. חלפה שנה ועוד שנה, ושתייהן לא נפקדו בפרי בטן. משחלפו שבע שנים שחה אחת מהן צרתה לחברתה, וראתה כי גם עיני רעותה דומעות. אמרה לה: "בואי וניגש שתינו אל הגאון המקובל רבי מרדכי שרעבי, שברכתו ברכה, ותפילתו נשמעת במרום". אמרו ועשו. עלו שתייהן והסיוחו מועקתן, העתירו לישועה. שמע דבריהן, ואמר: "תפילה עושה מחצה, והצדקה תעשה את המחצית האחרת. הביאו לי סכום כסף לחלקו לעניים כשאעשה עבורכן את התיקון על פי חוכמת הקבלה". השליש בידיו את הסכום המבוקש והתברכו מפי קודשו. לא עברו ימים רבים, והאחת נפקדה. התקנאה בה רעותה, ואמרה: "הלא שתינו הלכנו אל הצדיק יחדיו, והתברכנו מפי כאחד. שתינו הבאנו את הכסף הנדרש לצדקה ולשתינו ערך תיקון. מדוע זכית להיפקד, ואילו אני נשארתי עקרה?". ענתה לה: "אינני יודעת, יכולה אני רק לשער שהכל תלוי באמונה. יכולה אני להעיד בעצמי שהאמנתי לחלוטין בכוח ברכתו ובתועלת התיקון שערך!". אמרה החברה: "אכן אודה ומתוודה שבלבי חלף פקפוק, הכיצד יתכן שלאחר שנות עקרות כה רבות תועיל ברכתו". פנתה ועלתה לבית הצדיק, התוודתה על חטא שחטאה בהרהור הלב, וביקשה סליחתו. השיבה בניחותא: "נערוך שוב תיקון, והפעם הריני להבטיחך שתלדי בן זכר". האמינה בדבריו בלב שלם, ובאותו חודש נפקדה בכך זכר כהבטחתו!

"ויאמינו בה' ובמשה עבדו". ללמדך, שכל המאמין ברועה ישראל,

והייתם לי סגולה

* הרוצה לזכות לבנים ישלם שכר לימוד תורה של ילד יתום (החפץ חיים). הגרש"ז אויערבך. הגר"ח קנייבסקי).

* הרוצה לזכות לבנים יעסוק בשידוכים של מבוגרים ומבוגרות (הגרש"ז אויערבך).

* להיזהר בתוספת שבת בערב (הגר"ח קנייבסקי).

* מצות ישוב ארץ ישראל סגולה לבנים (הגר"ח קנייבסקי).

* קיום מצות הכנסת אורחים היא סגולה לזכות בבנים (חפץ חיים). הגר"מ שטנבוך).

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הזיכרון הבנים

אל תרזזמו! זוהי טובתם! קדימה לעבודה!

בספר בית נאמן מובא מעשה על תלמיד חכם אחד, שפגש פעם אדם משותק בחלקי גופו שמתהלך בעגלה מיוחדת, והיה האיש מלומד ומשכיל בכל המובנים, ובעל מידות טובות, ביחוד הצטיין במידת הסבלנות. הוא היה בעל כושר עבודה נפלא וניהל בית עסק גדול. אותו תלמיד חכם תמה על כך, איך מסוגל אדם כזה להסתדר בצורה כזאת שהוא פלא אף אצל אנשים בריאים? עד שסיפרו לו את הסיפור דלהלן: הוריו של אותו משותק היו אנשים אמידים שפרנסתם היתה מצויה ולא חסרו עוזרות בית בביתם. ואף על פי כן שכרו לילדם החולה חדר לבד ולא נתנו לילד ליכנס לביתם. אנשים מבחוץ הציצו בחלון חדרו, וראו את הילד כשהוא מטפס על ארבע ומבשל לעצמו את מאכלו, רוחץ את כליו, מציע את מיטתו, ועושה את כל העבודות ברוב עמל וזיעה. והיו האנשים דואבים את דאבון גורלו הקשה של הילד המסכן, וחרה אפם על ההורים שמתאכזרים כה לילדם החולה. והנה שאל פעם אדם אחד את אמו של הילד: למה היא נוהגת כך בילד, לענותו וליגעו בחינם, בשעה שהיא יכולה להחזיקו בביתה ועובדי הבית יטפלו בו ויכינו לו את כל סיפוקו, ולשם איזה תועלת נוהגים בילד מנהג תמהון כזה שגורם לדיבת רבים על ההורים? עליך להבין - ענתה לו אמו - כי לא לעולם נחיה ולא תמיד יעמדו עוזרות בית הכן לשירותו ולטיפולו. דאגתינו לעתידו, היא שהביאתנו לנהוג בו את המנהג הזה. כי לאחר שנלך בדרך כל הארץ מי ידאג לו לבשל את מאכלו ולהרויח את לחמו. על כן ברצונו שילמד עכשיו לעשות הכל לבד ולא יוטל בבוא העת למעמסה על כתפי אנשים רחמנים... כמדומני שאין עוד צורך להאריך בנושא חשוב זה, ומה גם כי ראינו בעינינו ושמענו באוזנינו עד כמה הדברים נכונים והדברים ניתנים לבדיקה לא במרחקים אלא אצלנו בביתנו ובנו עצמנו והתשובות ברורות. נעשה ונצליח.

שלום בית

תודה לך ה' שזה רק...

כמה "מסכן" הוא הבעל שמקבל כל היום והלילה צעקות וגידופים מאשתו, כלום לא טוב לה, תמיד תלונות ותמיד צעקות, נמאס לו! אין לו כח! וכמה אומללה אשה שכך מקבלת מבעלה, חוסר יחס זה עוד טוב, קללות, תלונות תמיד רע לו ותמיד היא אשמה. מכירים את זה לא? מה עושים במקרים כאלה? מתלוננים? בוכים? מתרעמים על ה'? הבה נלמד איך מתמודדים!! פעם בא אל החפץ חיים אדם, והתלונן על סבלו המר מאשתו הרגזנית, היא מקללת אותו ברבים, וגורמת לו בזיונות עד אשר קץ ממש בחייו. לכן החליט לעזוב את ביתו, ואת עסקיו המבוססים, אשר מהם התפרנס בכבוד, ולהיות נע ונד בארץ. החפץ חיים הניעו מלבצע את החלטתו הקשה, בהסבירו לו שעליו לראות ביסורים אלו חסד מהקדוש ברוך הוא ולקבלם באהבה, שהרי בודאי לא לחינם מייסרים אותו מהשמים, ולפי מעשיו ותיקון נשמתו עליו לסבול עלבונות וקללות, אלא שבמקום שיקבל את הבזיונות מאנשים זרים שנוסף לעלבונות גם יפסידו את כספו ורכושו, המתיק הקדוש ברוך הוא את גזר דינו ושלח לו את העלבונות שמגיעים לו - על ידי אשתו כשהוא יושב ברווח בביתו, ואינו צריך לנדוד בעולם כדי לקבלם... לסיום יעץ לו החפץ חיים שישתדל לפייס את דעתה בכל מה שיוכל, ובנוסף לכך ישאל רופא מומחה אולי דבר זה בא מאיזה כאב הגורם לה למתיחת עצבים וכדומה. וכן מסופר על רבי זאב מזבארז' זצ"ל, ששאלוהו פעם: מדוע עושה מר עצמו אסקופה נדרסת לאשתו? השיב רבי זאב: אם אני בא לידי בזיון הרי זה בדין שמים, והיכן מקבל אדם את הבזיון המיועד לו? הוי אומר: בדרכים, בשווקים וברשות הרבים, ואם רחמו עלי בשמים, ומקבל אני את המגיע לי בביתי, ללא טלטולים מרובים, בדין שאקבלם ברצון... נודה גם אנו לה' על חלקינו ובפרט שזה "רק" חלק מהיום "ורק" בבית וזה לא תמיד וזה לא נורא וזה לא... ולא... ובזכות זה ימתיק ה' את המר למתוק ותשרה השכינה בביתנו לעד אכ"ר.

אמרי שפר

- * הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק אומר: כל המידות כולן צריכות כוונה, חוץ ממידת ענוה. שכן ענוה, שיש עימה כוונה - שוב אין שמה ענוה.
- * הרה"ק רבי שלום מבלז אומר: שתי מידות בענוים: רואה עצמו כאין וכל העולם כאין - עניו שאינו גמור. רואה את כל העולם כיש ועצמו כאין - ענו גמור.
- * הרה"ק רבי אברהם מסלונים אומר: קל לו לאדם להיכנע מפני הגדול ממנו, מסוגל הוא להיכנע מפני הקטן ממנו - מעשה עניו. אבל קשה לו להכנע בפני חבירו, השוה לו במעלה.
- * הרה"ק רבי ליב מגור אומר: כל דבר שמביא הכנעה וכושה לאדם - הוא בר קיימא.

(פתגמים נבחרים)

למעוניינים שהעלון ישלח להם בדואר האלקטרוני, נא להשאיר הודעה: yeasa.beracha@gmail.com

למעוניינים כתובתנו החדשה באינטרנט: www.haravmograbi.co.il

ועל כן יאמרו המושלים-משל ונמשל

"התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום" (יד,ג). בעיר אחת חי עשיר גדול ולו בת יחידה. בהגיעה זמנה, פנו שדכנים רבים לאבי הנערה בהצעות שונות כמעלתה, אולם האב דחה את כולם. מחפש הוא לביתו - כך אמר - בחור כליל המעלות! לבסוף נמצא חתן כזה מופלג בתורה ובמידות טובות אלא שהיה זה בן עניים, אולם לעשיר לא היה הדבר מעלה ולא מוריד, שהרי באוצרותיו היה כסף די והותר. כאשר ברה החתן על חותנו לעתיד, הפליגו הכל בעושרו הרב ואף טרחו לספר כי לגביר יש אוסף נפלא של כלים, קערות, צלחות וסכ"ם מעוטרים באבני חן, עין לא ראתה כמותו! כעבור זמן לא רב נחוגה מסיבת האירוסין, והעשיר, ברצותו להרשים את משפחת החתן, הורה לעבדיו להשתמש לסעודה בכלים מתוך האוסף היקר. החתן, שלא הורגל במזון כה משובח ובשפע כזה, לא שם ליבו כלל אל כלי האוכל המעוטרים אלא מילא פיו במעדנים ואכל... כעבור זמן פנה החתן לחמיו ואמר: חותני היקר, שמעתי כי באוצרותיך מצוי אוסף כלים נהדר, האם אוכל לראותו?... מה?!... נדהם העשיר - האם לא שמת לב כלל לכלים הנהדרים בהם הוגשו המעדנים בשמחת אירוסין?!... אודה על האמת - השיב החתן בבושה - לא שמת לי לב כלל אל מערכת כלי האוכל... כן הוא גם הנמשל. משה רבינו ידע כי בני ישראל היוצאים ממצרים ידועי סבל ועבודת פרך שנים כה רבות, ואף כעת מבוהלים מהמצרים הרודפים אחריהם, משום כך הזהירם ואמר: "התייצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום", אל תסיחו דעתכם, אלא הביטו אל הניסים והנפלאים - גבורותי של הקדוש ברוך הוא!

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה מֶה תַּעֲשֶׂה אֵלַי דָּבָר אֲלֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ" (יד,טו). לעשיר

אחד היה בן יחיד ענוג ומפונק שלא הורגל מימיו בכל עבודה. מה יהיה בסופו? חשב העשיר בליבו - הן אינו יודע לעסוק במאומה, ולא לעולם חוסן... חובה עלי ללמדו מסחר! אמר ועשה. בני יקירי - אמר העשיר לבנו - מהיום והלאה תצא בכל יום אל השוק ונסה את כוחך במסחר, והיה אם תצליח ותרוייח במשך שבוע סך של שישה זהובים, אשלים ואתן לך סך של שלושים זהובים! הסכים הבן ויצא אל השוק. ביום השישי מנה הבן את סכום הכסף שהרוויח ומצא כי יש לו שישה זהובים חסר פרוטה אחת... מה היא כבר פרוטה אחת - חשב הבן בליבו - ודאי לא יעכב אבי מלתת לי את מחייתי בגלל פרוטה אחת. לא ולא! - סירב האב בתוקף כאשר בא בנו לפניו - עליך ללמוד את ערכו של הממון! דין פרוטה כדין מאה! היה עליך לעמול עוד מעט קט ולהרוויח את הסכום במלואו כפי שהתנוו בנינו. מחמת שהתעצלת - לא תקבל דבר! כן הוא גם הנמשל. אם היו בני ישראל מתקרבים אל הים מהלך יום אחד וממתינים מלהתקדם עד שיבקע הים, לא היה הים נבקע כלל, כי אין זו דרכו של הקדוש ברוך הוא להקדים את הנס אף לא לרגע אחד שאינו מוכרח. והנה אחר שבאו בני ישראל עד שפת הים, נדמה היה בעיניהם כי כבר מיצו את כל דרכי הטבע ועתה לא נותר מקום אלא לנס, וכאשר ראו את הים גועש כדרכו צעקו אל ה' שיעשה עימם נס, אבל באמת עוד לא תמו דרכי הטבע, שהרי עדיין היו יכולים להיכנס וללכת במים עד חוטמם, והיה נדמה בעיניהם כי בגלל דבר קטן זה לא מנע מהם ה' יתברך את הנס. על זה השיב הקדוש ברוך הוא למשה ואמר: "מה לך כי תצעק אלי", הלא החלק שעליהם לעשות קטן מאוד ויש בו כדי לעכב את הנס, לכן הורה למשה: "דבר אל בני ישראל ויסעו!"

(משלי המגיד מדובנא)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ אם האריך בתפילתו וסיים אחרי שאמרו קדושה, או אם מתפלל ביחידות, אל יחזור למקום עמידתו מיד, אלא ימתין שיעור הילוך ארבע אמות במקום שכלו פסיעותיו ואחר כך יחזור למקומו. ויש אומרים ששיעור ארבע אמות זה רק בשעת הדחק, אבל לכתחילה ישהה שיעור זמן עד שיגיע השליח ציבור לקדושה, או שמתחיל השליח ציבור את התפילה. ועל כל פנים השליח ציבור ימתין שיעור הילוך ארבע אמות לפני שיחזור למקומו להתפלל את תפילת החזרה.
- ✓ יש שנהגו להקפיד שלא יעבור אדם לפנייהם כשעומדים במקום שכלו שלוש פסיעות שלהם עד שישבו למקומם, ויש סמך למנהגם. ומכל מקום אותם הנוהגים שאם רואים אדם שרוצה לעבור לפנייהם, ממהרים לשוב למקומם טרם שימתינו כשיעור המפורש בשולחן ערוך, טועים הם. וכמו כן אותם שנוהגים שכאשר עובר אדם לפנייהם במקום שכלו שלוש פסיעות שלהם, אומרים לו שיחזור לאותו דרך שבא, כגון אם אדם בא מצפון לדרום רומזים לו שילך בחזרה מדרום לצפון, לא יפה עושים, וטעות היא בידם.
- ✓ המתפלל בציבור וסיים תפילתו, לא יחזיר פניו לציבור כל זה שלא סיים השליח ציבור את תפילתו. וכן לא יהפוך פניו אנה ואנה כדי שלא לגרום הפרעה בכוונה למי שעדיין עומד בתפילתו, וגם מפני שלא יחשדוהו שדילג בתפילה. ומכל מקום אדם שסיים את תפילתו, רשאי להציץ רגע לראות אם אין אדם מתפלל מאחוריו, כדי שיוכל לפסוע שלוש פסיעות.
- ✓ מי שסיים תפילתו לפני שהתחיל השליח ציבור את החזרה, אסור לו לדבר בין לחש לחזרה. ולכתחילה יש לחוש שאפילו לא ילמד תורה בין לחש לחזרה. ומכל מקום מותר לו לעיין בספר, כיון שהרהור לא נחשב כדבור.
- ✓ מי שסיים תפילת שמונה עשרה, ופסע שלוש פסיעות כדת, ושמע מחבירו המתפלל עדיין תפילת עמידה את הברכות של תפילת לחש, צריך לענות אחריו אמן. וגם מי שנמצא בפסוקי דמזמרה יענה אמן, ומכל מקום אם ירצה יוכל לקום משם וללכת למקום אחר.
- ✓ שליח ציבור הנצרך לנקיבו בין תפילת לחש לחזרה, ויכול להעמיד עצמו עד פרסה (72 דקות), רשאי להתחיל בתפילת החזרה מפני כבוד הבריות.
- ✓ תיקנו חכמינו שלאחר שסיימו הציבור תפילת לחש, חוזר השליח ציבור ומתפלל תפילת שמונה עשרה בקול רם, כדי להוציא ידי חובה את אותם שאינם בקיאים להתפלל בעצמם. ומכל מקום גם אם הקהל בקיאים להתפלל בעצמם ולתפללו תפילת לחש, חוזר השליח ציבור התפילה כדי לקיים תקנת חכמים. שכלל גדול בדינו שאף על פי שבטל הטעם לא בטלה תקנת חכמים. וכל שכן שאפשר שגם בזמן הזה ישנם עמי הארץ שאינם בקיאים להתפלל, ובפרט בעלי תשובה שלא למדו בבתי ספר דתיים. ועוד, שאפשר שרבים מן הציבור לא כיוונו בתפילת לחש בברכת "אבות", ולא יצאו ידי חובת תפילה מן הדין, והשליח ציבור שהוא בקי ומכוין כראוי בתפילת החזרה, מוציאם ידי חובת תפילה.
- ✓ חובה קדושה מוטלת על גבאי בית הכנסת ליהרר מאוד למנות שליח ציבור ירא ה' מרבים, שתהיה דעתו על כוונת התפילה, ובפרט באבות ובהודאה, ולא תהיה כל מחשבתו על הניגון. ומכאן אזהרה גם לשליח ציבור שידע גודל אחריותו, שהוא מוציא את הרבים ידי חובה, ועליו לכונן היטב להוציא את הקהל ידי חובה, כי קהל עדתינו על יסמוכו.
- ✓ אסור לשליח ציבור לדבר בין לחש לחזרה. ואינו רשאי להפסיק לאחר תפילת לחש אלא רק לדבר מצוה כגון לענות אמן יהא שמיה רבא וכדומה, אבל לדבר הרשות אין לו להפסיק.
- ✓ חזרת השליח ציבור מעלתה גדולה מאוד לפי הסוד, והיא מגיעה במקום עליון וגבוה יותר ממקום שמגיעה לשם תפילת לחש. ולכן תפילת לחש צריך לדקדק לאומרה בלחש, והקפידו זוהר הקדוש מאוד על המרים קולו בתפילתו מפני הפחד מהקליפות שלא יתאחוזו בה, אבל החזרה להיותה מקום עליון וגבוה, אין אחיזה לקליפות שם, לכן אומרים אותה בקול רם באין פחד.
- ✓ כיון שמעלת החזרה גדולה מאוד, על כן אין לבטל את החזרה כלל אלא רק בשעת הדחק שלא נשאר זמן, או שיש מניין בצמצום ומתוכם ישנם אנשים שמשוחחים זה עם זה בחזרת השליח ציבור, ואינם נוהרים לענות אמן אחר ברכתיו, שאז עדיף שיתפלל תפילה אחת בקול רם, כדי לומר קדושה בין בשחרית ובין במנחה.
- ✓ אם יש מניין מצומצם בבית הכנסת, וחושש השליח ציבור שמא הציבור ישוחחו זה עם זה ולא יענו אמן אחר ברכתיו, יעשה תנאי לפני שמתחיל את החזרה בינו לבין עצמו, שאם לא יהיו תשעה אנשים שעונים אמן ומכוונים לברכותיו, תהא התפילה בתורת נדבה או שיגש לאמירת החזרה, אדם שעדיין לא התפלל תפילת לחש.
- ✓ אם יש מניין מצומצם ואחד מהעשרה עדיין לא סיים את תפילתו, אפשר להקל ולהתחיל את החזרה משום טורח ציבור, אבל אם יש אפשרות להמתין לו, טוב להמתין לו.

(התפילה והלכותיה)